

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Права людини та шляхи їх захисту

Шифр та назва спеціальності
231 Соціальна робота

Інститут
ННІ Соціально - гуманітарних технологій

Освітня програма
Соціальна робота

Кафедра
Права (306)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова)

Семестр
2

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Ткачов Максим Михайлович

maksym.tkachov@khpi.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент кафедри права (НТУ «ХП»).

Автор понад 100 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідний лектор з курсів: «Правознавство», «Трудове та господарське право», «Міжнародне корпоративне та фінансове право». Член Союзу юристів України.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/uk/shtat-kafedru/>

Гаряєва Ганна Михайлівна

Доцент НТУ «ХП» кафедри права

Автор та співавтор понад 150 наукових та науково-методичних праць.

Провідна лекторка з курсів: «Авторське право і суміжні права», «Договірне право», «Правознавство», «Трудове та господарське право», «Правове регулювання трудових відносин», «Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні». Має 10 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Член Союзу юристів України. Досвід роботи – 30 років.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/uk/shtat-kafedru/>

Загальна інформація

Анотація

Курс «Права людини та шляхи їх захисту» вивчає деякі аспекти, які безпосередньо пов'язані з правами людини, зокрема, національний та міжнародний механізм їх захисту, гарантії реалізації основних прав та свобод людини і громадянина. Курс надає знання та розвиває навички, формує теоретичні знання про систему регулювання та захисту прав людини. В процесі засвоєння курсу студенти дізнаються, як застосовувати різні норми права з метою захисту природних прав та свобод людини.

Мета та цілі дисципліни

Засвоєння майбутніми фахівцями нормативно-правових актів чинного українського законодавства, міжнародних договорів ратифікованих Україною, вироблення у студентів здатності до самостійного оволодіння законодавчими актами України, що регулює відносини у сфері туризму та правильного його застосування.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, реферати. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

Результати навчання

РН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 годин (5 кредити ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Курс є початковим та потребує знань на рівні середньої освіти. Успішне проходження курсу дає змогу опанувати такі дисципліни як «Правознавство» та «Організація надання соціальних послуг».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються ігрові методи, акцентується увага на інформаційних технологій у правозастосуванні. Навчальні матеріали розміщені в Tims.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Поняття конституційних прав і свобод людини й громадянина.

Поняття конституційно-правового статусу людини і громадянина. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні. Класифікація прав і свобод. Міжнародні договори й угоди

з прав людини. Права і обов'язки громадян в умовах воєнного стану. Правовий статус іноземців, біженців і тимчасово переміщених осіб України. Внутрішньо переміщені особи.

Тема 2. Особисті (громадянські) права і свободи людини.

Право на життя та його захист. Право на повагу до гідності людини. Право людини на свободу та особисту недоторканність. Право на невтручання в особисте та сімейне життя. Право людини на недоторканність житла. Право людини на таємницю листування та інших видів комунікації. Право людини на свободу слова. Право людини на свободу світогляду і віросповідання. Право людини на свободу пересування і вибір місця проживання.

Тема 3. Політичні та економічні права і свободи громадян України

Право на участь в управлінні державними справами. Право на свободу об'єднання. Право на мирні збори, мітинги, походи і демонстрації. Право на звернення. Право приватної власності на результати своєї інтелектуальної та творчої діяльності. Право користуватися об'єктами публічної (суспільної) власності.

Тема 4. Соціальні права і свободи людини і громадянина

Право на працю. Право на страйк. Право на відпочинок. Право на достатній життєвий рівень. Право на належні, здорові та безпечні умови праці. Право на соціальний захист та соціальне забезпечення. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Право людини на сприятливе навколишнє середовище і екологічну безпеку.

Тема 5. Культурні права і свободи людини і громадянина

Право на освіту. Право на участь у культурному житті та користуватися культурною спадщиною України. Право на свободу творчості. Право на захист авторських прав та інших видів інтелектуальної власності.

Тема 6 Конституційні обов'язки громадян України

Обов'язок дотримувати Конституції і законів України. Обов'язок захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів. Обов'язок охорони культурної спадщини, відшкодувати завдані збитки. Обов'язок не заподіювати шкоди природі. Обов'язок поважати честь і гідність інших людей, не посягати на їхні права і свободи. Обов'язок сплати податків і зборів.

Тема 7. Державний захист прав і свобод людини

Позови. Судовий захист прав людини. Право людини на самозахист. Міжнародний захист прав і свобод людини. Міжамериканська та європейська системи захисту прав людини.

Тема 8. Компетенція Європейського суду з прав людини.

Суд та дії Конвенції. Види суперечок. Компетенція Суду та національне право. Джерела права. Організація Європейського Суду.

Тема 9. Основний зміст концепції консюмеризму

Основний зміст концепції захисту прав споживачів. Консюмеризм - найважливіший напрямок соціальної діяльності в системі ринкових відносин. Розвиток руху захисту прав споживачів в Україні. Діяльність державних консюмерських організацій. Структура, напрями діяльності та завдання Держспоживзахисту України. Правове регулювання захисту прав споживачів.

Тема 10. Правові основи захисту прав споживачів

Історично-традиційні права виробників, продавців і споживачів. Права споживачів, що визнані Міжнародною організацією прав захисту споживачів. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання захисту прав споживачів в Україні.

Тема 11. Загально громадська державна консюмерська політика цивілізованих країн щодо підвищення якості товарів і послуг.

Закон про несумлінну конкуренцію на захист прав споживачів у країнах Центральної і Східної Європи. Міжнародна конференція товариств споживачів. Стратегія та напрями діяльності. Законодавча база і органи, які здійснюють державний захист прав споживачів. Повноваження органів з захисту прав споживачів.

Тема 12. Права споживачів в разі придбання товару неналежної якості та майнова відповідальність за шкоду, заподіяну товарами (роботами, послугами) неналежної якості.

Права споживачів у разі придбання ними товарів неналежної якості. Обов'язки покупця при купівлі товарів. Права споживачів за сучасних форм торгівлі. Права споживачів на безпеку продукції(наслідки робіт).

Тема 13. Права споживачів у разі порушення виконавцем умов договору про виконання робіт і надання послуг.

Права споживача у разі укладення договору поза торговельними або офісними приміщеннями. Права споживача у разі укладення договору на відстані. Основний зміст статті 10 Закону України "Про захист прав споживачів".

Тема 14. Права споживачів на обмін товарів належної якості, недійсність умов договорів, що обмежують права споживачів.

Права споживачів на належну якість товарів (робіт, послуг). Права споживачів на обмін товарів належної якості. Перелік товарів належної якості, що не підлягають обміну (поверненню). Продавець чи виробник не виконує гарантійних зобов'язань.

Тема 15. Права споживачів на інформацію про товари (роботи, послуги).

Права споживачів на інформацію про продукцію. Права споживачів у сфері торговельного та інших видів обслуговування. Основний зміст статті 15, 17 Закону України "Про захист прав споживачів".

Тема 16. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів та судовий захист прав споживачів.

Відповідальність за порушення законодавства "Про права споживачів". Повноваження органів з захисту прав споживачів та порядок проведення перевірок. Види відповідальності за порушення законодавства України "Про захист прав споживачів" |

Теми практичних занять

Тема 1. Основоположні права та свободи людини.

Правовий статус іноземців, біженців і тимчасово переміщених осіб України. Внутрішньо переміщені особи. Міжнародні стандарти в галузі прав людини: історія та сучасний стан. Міжнародний моніторинг здійснення та забезпечення прав людини

Тема 2. Право людини на свободу слова.

Право людини на таємницю листування та інших видів комунікації. Право людини на свободу світогляду і віросповідання. Право людини на свободу пересування і вибір місця проживання.

Тема 3. Громадські та політичні права.

Право на звернення. Право приватної власності та на результати своєї інтелектуальної та творчої діяльності. Право користуватися об'єктами публічної (суспільної) власності.

Тема 4. Соціальні права.

Право на соціальний захист та соціальне забезпечення. Право на житло. Право на охорону здоров'я медичну допомогу та медичне страхування. Право людини на сприятливе навколишнє середовище і екологічну безпеку

Тема 5. Культурні права та свободи особистості.

Право володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю. Право на підприємницьку діяльність. Право на освіту. Право на участь у культурному житті. Право на свободу літературної, наукової та творчої діяльності. Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму.

Тема 6. Обов'язки громадян України.

Обов'язок набуття повної загальної середньої освіти. Обов'язок піклування про дітей та непрацездатних батьків. Обов'язок сплати податків і зборів

Тема 7. Захист прав громадян.

Поняття механізму захисту прав і свобод людини. Конституційно-правові механізми захисту прав, свобод і законних інтересів громадян в Україні. Компетентність міжнародної юрисдикції у сфері захисту прав людини. Реалізація міжнародних стандартів на національному рівні. Гарантії реалізації прав людини і громадянина.

Тема 8. Засоби захисту прав споживачів.

Право на відшкодування шкоди, завданих дефектною чи фальсифікованою продукцією або продукцією неналежної якості, а також майнової та моральної шкоди, заподіяної небезпечною для життя і здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством. Право на звернення до суду та інших уповноважених органів державної влади за захистом порушених прав. Право на об'єднання в громадські організації споживачів.

Тема 9. Правове регулювання захисту прав споживачів.

Структура та напрям діяльності управлінь у справах захисту прав споживачів. Організація та порядок роботи управління у справах захисту прав споживачів. Документи щодо організації та порядку захисту прав споживачів.

Тема 10. Засоби захисту прав споживачів.

Поняття механізму захисту прав і свобод людини. Конституційно-правові механізми захисту прав, свобод і законних інтересів громадян в Україні. Компетентність міжнародної юрисдикції у сфері захисту прав людини. Реалізація міжнародних стандартів на національному рівні. Гарантії реалізації прав людини і громадянина.

Тема 11. Концепція консюмеризму

Історичні передумови виникнення консюмеризму. Основні історичні етапи розвитку консюмеризму. Керівні принципи ООН, спрямовані на захист інтересів споживачів. Їх історичне значення в активізації консюмеризму у світі. Розвиток консюмеризму в розвинених країнах. Законодавство на захист інтересів і прав споживачів. Консьюмерський Інтернаціонал. Основні напрями діяльності.

Тема 12. Організація захисту прав споживачів.

Організація захисту прав споживачів в Україні. державними органами. Захист прав споживачів громадськими організаціями. Міжнародне співробітництво.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять та самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. // Голос України. – 1996.– 7 серпня
2. Про власність: Закон України від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20.
3. Про підприємництво: Закон України від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України - 1991. - N 14.
4. Про підприємства: Закон України від 27 березня 1991 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 24.
5. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 34 1. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. С. 303.–№ 11.
- 6.Правове регулювання внутрішнього ринку Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. / Л.В. Перевалова, О.В. Гаєвая, Г.М. Гаряєва. Харків : ФОП ПановаМ., 2020. 68 с. – Режим доступу:<http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/05/NMP-PR-VR-YES-2020.docx>
- 7.Тезаурус з правознавства: ПереваловаЛ.В., ГаєваяО.В., ГаряєваГ.М., Кузьменко О.В., Лисенко І.В., Ткачов М.М. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 194с.– Режим доступу: http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/09/tezaurus_vychitka-eng-16.06.2021docx-1.docx
- 8.Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з правових дисциплін для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей: О. В. Гаєвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко, Л. В. Перевалова. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 128 с. – Режим доступу:http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/06/Methodichni-vkazivki_dlya-napisannya-kr-dlya-zo-1-1.docx

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів
100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді іспиту (40%) та поточного оцінювання (60%).
Іспит: усне завдання (2 запитання з теорії) та усна доповідь.
Поточне оцінювання: 2 онлайн тести та вирішення практичних завдань (по 20%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

25 серпня 2023 р., підпис

Завідувач кафедри
Ірина ЛИСЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Ольга ГРИБКО